

דעה ברורה

בירור כל סעיף בשלחן ערוך הלכה למעשה
בשפה ברורה וקלה עם אלפי הוספות

הלכות גרים

סימן רסח - כיצד מגיירין הגר והגזירות, ודיני קדושת הגר, ובי"ב סעיפים
סימן רסט - אסור עריות בגרים, ודין לענין עדות וחליצה, ובי"א סעיפים

המשך הלכות ריבית בסיעתא דשמיא בשבועות הקרובים

קול צהלה ורינה שפתינו אז תרננה

ברגשי גיל ושמחה נשגר ברכת מזלא טבא וגדיא יאה קדם פני המאור הגדול מורינו ורבינו
המאור הגדול לממשלת התורה
המוסר את נפשו למען החזקת התורה ולומדיה
הגאון הגדול רבי עמרם גרינוואלד שליט"א
ריש מתיבתא רבי עמרם חסידא
לרגל הולדת הנכד שיח'
וברכה שגורה לחתנו הרה"ג המופלג
הרב שלמה ברנשטיין שליט"א
לרגל הולדת הבן שיח'
ותפילתינו בזאת צרופה שיזכו לרוות ממנו ומכל יו"ח רוב נחת דקדושה
המברכים רבנן ותלמידיהון
גם אני בין המברכים - תלמידך: אשר הורוביץ

ליקט וערך: אשר הורוביץ

לעילוי נשמת מורי חמי הרה"ח ר' שלמה בן הר"ר דוד הכהן דוידוביץ ז"ל כ"ה סיון תשע"ג.

סימן רסח - כיצד מגיירין הגר והגיוורת, ודיני קדושת הגר, וכו' י"ב סעיפים

א (א) גר שנכנס (ב) לקהל ישראל, (ג) חייב מילה (ד) תחלה. ואם מל פשהיה (ה) עובד פוככים (ו) אלו שנוכל מהול (טו) פשם סלא"פ, (ז) צריך להטיף ממנו (ח) דם ברית (ט) ואין מברכין עליו. (י) ואם נכרת הגיד, (יא) אין מילתו מעכבת מלהתגיר (יב) וסגי ליה (יג) בבטילה. טבל קדם

~~~ דעה ברורה ~~~

(א) גר שנכנס. שרוצה להיכנס לכלל ישראל ולהתגיר (לבוש). ואולי כתב המחבר גר ולא כתב נכרי כי מיד שרוצה לקבל עול מלכותו כבר אינו בכלל נוכרי. ועוד כי מיד כשקבל עליו מצות עשה ולא תעשה אפילו שלא מל וטבל הגם שדינו כגוי ואם נגע ביינו של ישראל אוסרו בשתיה בכל זאת אסור להאכילו נבילות וטרפות כיון שכבר קיבל עליו המצות (כמבאר בספר חסידים סימן תרצא והביאו אות סק"ב) ואם כן הוא כבר אינו בכלל כל הגויים אלא הוא נחשב כגר שנכנס לקהל ישראל, רק שחסר לו מילה וטבילה להיות ישראל גמור.

(ב) לקהל ישראל. ורבי אומר גר שבא להתגיר נחשב כעשה חסד עם כל כלל ישראל. וחביבים הגרים ששקלן הקב"ה כקדושת שבת (מאמר חז"ל והביאו ראשית חכמה שער הענוה פ"ד) וחביב הגר לפני הקב"ה מן אותן אוכלוסין שעמדו על הר סיני, מפני שכל אותן אוכלוסין אילולי שראו הקולות והלפידים וברקים והרים רועשים וקול שופרות לא קבלו עליהם עול מלכות שמים וזה לא ראה אחד מכולם ובה ומשלים עצמו להקב"ה וקיבל עליו עול מלכות שמים יש חביב מזה (תנחומא פ' ד' לך והביאו נפש חיים [פאלאגין] מערכת ג אות נז). ומה שאמרו חז"ל רעה אחר רעה תבוא למקבלי גרים משום שקשים לישראל כספחת. כתבו התוספות שזה כשמבקשים מהם להתגיר או שמקבלים אותם מיד, אבל אם מתאמצים להתגיר יש לנו לקבלן שהרי מצינו שהאבות נענשו שלא קבלו את תמנע כשבאה להתגיר (יבמות קט: ובתוספות שם).

(ג) חייב מילה תחילה. ככתוב (שמות יב, יח) וכי יגור אתך גר וגו' המול לו כל זכר וגו' (לבוש). וכמו שישראל לפני שנכנסו בברית מלו עצמם ככתוב כי מולים היו כל העם היוצא ממצרים, או מהכתוב ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיו ואומר לך בדמיו חיי. (כריתות ט.).

(ד) תחילה. קודם לטבילה. ואסור למולו ביום חמישי שלא יבוא לידי חילול שבת (כנסת הגדולה הגהת בית יוסף אות ד והב"ח בקונטרס אחרון סימן רסח). ונהגו גם כן שלא למולו ביום שישי (כנסת הגדולה שם, שו"ת מידות לפרמ"ג סימן צ, שו"ת יביע אומר ח"ה י"ד סימן כג).

(ה) עובד כוכבים. אפילו לשם גירות אם נימול על ידי גוי (מאירי יבמות מו). ואפילו הוא מבני קטורה שמצווה במילה מזמן אברהם אבינו (שירי ברכה המלוטס מהרב מגילת ספר לאוין קיו).

(ו) או שנוול מהול. כי חוששים שמא יש ערלה כבושה ואינה נראית ככל קטן ישראל (הגר"א סק"ב) וצריך עיון למה השמיטו המחבר (שלחן גבוה סק"ג).

(ז) צריך. מהתורה (אחיעזר ח"ג סימן סז) ביום שבא להתגיר (בית יוסף).

(ח) דם ברית. כדי שיכנס על ידי הטפת דם ברית תחת כנפי השכינה במילה ויהיה לו דין ישראל גמור (מנחת פתים). ומספיק בשריטה קטנה מאוד, ונמנה המוהלים להטיף דם מכל מקום בגיד שירצו, ויש מי שאומר שיטיפו דם דוקא בבשר העטרה ולמטה אבל אם הטיפו בעור שלמעלה מהעטרה אינו כלום וצריך לחזור ולהטיף (חזון איש י"ד סימן קנד סק"ג).

(ט) ואין מברכין עליו. לפי שאנו מסופקים האם חייב בהטפת דם ברית וספק ברכות להקל (שו"ת סק"א).

(י) ואם נכרת הגיד. ומשמע כל הגיד, אבל אם נשאר מקצת לצד הגוף יכול להטיף דם מהמקום הנשאר. ולדעה שהובא למעלה שהטפת דם ברית מקומה בראש הגיד אם כן גם כאן הכוונה שנכרת ראש הגיד ונשאר מהעטרה ולמעלה לצד הגוף.

(יא) אין מילתו מעכבת. כנשים שהרי לא שייך למול אותו (לבוש, הגר"א סק"ד). אבל מי שאי אפשר למולו מפני שהמילה מסוכנת לו אינו יכול להתגיר (הר צבי י"ד סימן רכ, אחיעזר ח"ב סימן קנ, שרידי אש ח"ב סימנים קב-קג, מלמד להועיל י"ד סימן פו) ואפילו ירצה למול ולהכניס עצמו בסכנה אין שומעין לו לפי שיש בזה חילול השם וסכנה לכלל ישראל אם ימות מחמת מילה (שרידי אש שם) ואנדרוגינוס שנימול כשהיה גוי או שנוול מהול אפילו בודאי זכר אין צריך להטיף ממנו דם ברית.

שלחן ערוך

שָׁמַל, מוֹעֵיל, (יד) דְּבַדִּיעֵבֵד הָיוּ טְבִילָה (בֵּית יוֹסֵף בָּשָׁם הַרְמָצוֹ וְכֵן פָּתַח הַמַּמְ"מ פִּי"ד מֵהֵל' א"צ) וְיָגֵץ לְאוֹמְרִים (טו) דְּלֹא הָיוּ (טז) טְבִילָה (נ"י פֶּקֶד הַחֹלֶז בָּשָׁם הַרְמָצוֹ). **ב כְּשֶׁבֶא לְהַתְגִּיר (יז) אוֹמְרִים לוֹ: מָה רְאִיתָ שֶׁבֶאֱת לְהַתְגִּיר, אִי אַתָּה יוֹדֵעַ שִׁישְׂרָאֵל בְּזִמָּן הַזֶּה דְּחוּפִים סְחוּפִים** (פ"י לְבָנִים וְסִחוּפִים מִן מְדוּעַ נִסְתָּף לְפִיכָהּ (וְקִמְנָה מו, טו)) וּמִטְרָפִים, וְיִסּוּרִים בָּאִים עֲלֵיהֶם. **אם אָמַר: (יח) יוֹדֵעַ אֲנִי וְאֲנִי כְּדֹאִי לְהַתְחַבֵּר עִמָּהֶם, (יט) מְקַבְּלִין אוֹתוֹ מִיָּד וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ עֲקָרֵי הַדָּת שֶׁהוּא יְחֻד ה' וְאֶסּוּר עֲבוּדָת פּוֹכְכִים, וּמֵאֲרִיכִין עִמּוֹ בְּדָבָר זֶה, (כ) וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ (כא) מְקַצֵּת מִצְוֹת קָלוֹת וּמְקַצֵּת**

~~~ דעה ברורה ~~~

וטומטום שרוצה להתגיייר יכול להתגיייר בטבילה לבד ונחשב גר לכל דבריו, ואפילו אם אחר כך יקרה וימצא זכר אין צריך למולו מצד גירות אלא ככל ערל ישראל (אות ברית סק"א).
(יב) וסגי ליה בטבילה. כאימהות שנכנסו בטבילה. וחובי טבילה נלמד מהכתוב ויקח משה חצי הדם ויזרוק על העם ולמדנו שאין הזאה בלא טבילה (כריתות ט).
(יג) בטבילה. אבל ערל ישראל אינו צריך טבילה אפילו מדרבנן. (הרדב"ז סימן תטו והביאו בשו"י ברכה סק"א).

(יד) דבדיעבד הוי טבילה. כי כל מה שהקדימו המילה לטבילה אינה אלא בגלל שהמילה קשה עליו ואם ירצה יפרוש כי קשים גרים לישראל כספחת (ש"ך סק"ג וכמבואר בנדה יג).
(טו) דלא הוי טבילה. כיון שהטבילה תחילה היא מהתורה כי קודם שמל נחשב כטובל ושרץ בידו (נימוקי יוסף בשם הרא"ה) וכדעה זו משמע דעת המחבר שכתב בסעיף ב סתם מלין תחילה ואחר כך מטבילין אותו (שלחן גבוה סק"ו).
(טז) טבילה. ולכן יחזור ויטבול אחר כך (ש"ך סק"ב, ברכי יוסף סק"ה) והיין שנגע קודם שחזר ומל יש להחמיר (שלחן גבוה).

(יז) אומרים לו מה ראית וכו'. שלא יאמר לאחר הגירות אילו ידעתי לא הייתי מתגיייר. וגם שאם ירצה יפרוש, כי קשים גרים לישראל כספחת. ואם לא הודיעוהו אינו מעכב (בית יוסף). והטעם שקשים גרים הוא כי כל ישראל ערבים זה לזה והן ערבים גם בעד הגרים (רש"י שם ד"ה כספחת. ובתוספות שם הוכיחו מסוטה לז שאין ערבות בעד הגרים). והגרים אווזים מעשה אבותיהם וישראל לומדים מהם או סומכים עליהם באיסור והיתר (רש"י) ור' אברהם גר אמר טעם אחר משום שהגרים בקיאים במצות ומדקדקים בהם יותר מישראל ועל ידי זה הקב"ה מזכיר עונותיהם של ישראל (תוספות קידושין ע: ד"ה קשים) ועוד משום שהם מעונים ויסורים באים עליהם (על פי יבמות מח:). וזהו עול קשה על ישראל לפרנסם. ועוד כי על ידי שהאומות מולידים בנים למקום שמגיירים עצמם ומדבקים בישראל יש להם זכות, ומשום שפרידות טובות יוצאות מהם אין הקב"ה רוצה ללכות אותם ועל ידי זה מתאחר הגאולה ולכן הם קשים שמעכבים המשיח (אות ברית סק"ג).

(יח) יודע אני ואיני כדאי להתחבר עמהם. ואיני ראוי להשתתף בצרתן ומי יתן ואזכה לכך (רש"י) ואיני חושש לצער שבעולם הזה כי נפשי חביבה עלי (מאירי).
(יט) מקבלין אותו מיד. כי ניכר שכוונתו לשם שמים ומכל מקום צריך לברר אולי בשביל סיבה רוצה להתגיייר כמבואר בסעיף יב (ביאור להג"ח קנייבסקי שליט"א סק"ד).
(כ) ומודיעים אותו מקצת מצות. וכשם שאומרים לאיש כך אומרים לאשה על מנת שתהא זהירה בנידה ובהדלקת הנר (מסכת גרים פ"א).

(כא) מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות. לפי שהגויים בדתיים אין להם מצות יתירות ואולי כשישמע מצות יתירות שלנו והקלות שבהן יאמר בלבו כמה הם מדקדקים ללא צורך ויחזור בו. ואם הסכים מודיעים אותו את החמורות (מאירי) ויש מפרשים מקצת מצות קלות להודיע שאף על מצוה קלה ישלם הקב"ה שכר גדול מאוד ומצות חמורות שלא יאמר אילו הייתי יודע שכן הוא לא הייתי נכנס בעול הגדול הזה (שיטה מקובצת בשם רבינו יונתן).

שלחן ערוך

מִצֹּת (כב) חֲמֹרֹת, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ (כג) מִקְצַת עֲנָשִׁין שֶׁל מִצֹּת, שְׁאוּמְרִים לוֹ: קִדְּם שְׁבֹאת לְמִדָּה זֹאת אֲכָלְתָּ חֶלֶב אִי אֶתָּה עָנוּשׁ כְּרַת, חֲלַלְתָּ שִׁבְתָּ אִי אֶתָּה חֵיב סִקִּילָה, וְעַכְשָׁיו אֲכָלְתָּ חֶלֶב אֶתָּה עָנוּשׁ כְּרַת, חֲלַלְתָּ שִׁבְתָּ אֶתָּה חֵיב סִקִּילָה. (כד) וְאֵין מִרְבִּין עָלָיו (כה) וְאֵין מִדְּקָדְקִין עָלָיו. וְכֵשֶׁם שֶׁמוֹדִיעִים אוֹתוֹ עָנָשִׁין שֶׁל מִצֹּת כִּף מוֹדִיעִים אוֹתוֹ שְׁכָרָן שֶׁל מִצֹּת, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ שְׁבַעֲשִׁית מִצֹּת אֵלּוּ יִזְכֶּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְשֹׁאֵין שׁוֹם צָדִיק גָּמוּר אֵלָּא בְּעַל הַחֲכָמָה שֶׁעוֹשֶׂה מִצֹּת אֵלּוּ וְיוֹדְעֵם. וְאוּמְרִים לוֹ: (כו) הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ צָפוֹן אֵלָּא לְצָדִיקִים, וְהֵם יִשְׂרָאֵל וְזֶה שֶׁתִּרְאֶה יִשְׂרָאֵל בְּצִעַר בְּעוֹלָם הַזֶּה, טוֹבָה הִיא צָפוֹנָה לָהֶם שְׁאֵינֶם יְכוּלִים לְקַבֵּל רַב טוֹבָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁמָּא יָרוּם לָבֶם וְיִתְעוּ וְיִפְסִידוּ שְׁכָר עוֹלָם הַבָּא, וְאֵין הַקִּבְלָה מֵבִיא עֲלֵיהֶם רַב פְּרַעֲנוֹת כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאָבְדוּ. (כז) אֵלָּא כָּל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים כָּלִים (כח) וְהֵם (כט) עוֹמְדִים. וּמֵאֲרִיכִין בְּדָבָר זֶה (ל) כְּדֵי לְחַבְּבֵן. (לא) אִם קִבֵּל, (לב) מְלִין אוֹתוֹ (לג) מֵיֵד (לד) וּמִמִּתִּינִים לוֹ עַד (לה) שֶׁיִּתְרַפָּא רְפוּאָה שְׁלֵמָה וְאַחֲרֵי כֵן

~~~ דעה ברורה ~~~

(כב) חמורות. ומשמע שרק עכשיו שעומד לטבול מלמדים אותו מקצת מצוות אבל לפני זה אין מלמדים אותו כי אסור ללמד את הגוי תורה (ש"ת רעק"א סימן מא, ועיין בצמח דוד על רעק"א שהביא מכאן ראייה לדבריו) ויש אומרים שכיון שרוצה להתגייר מותר ללמדו כל המצוות (מהרש"א בחידושי אגדות שבת לא). ורק פלפולים לא ילמדנו (ש"ת מנחת חיים סימן ז) וצריך גם ללמדו ברכות ותפילות וקריאת שמע, שאם לא כן יכשל מיד אחר הגירות (ש"ת מנחת אלעזר ח"ד סימן סג).

(כג) מקצת עונשים. שאולי ירצה לחזור כשישמע העונשים.
(כד) ואין מרבין עליו. בהזכרת העונשים (ש"ך סק"ד) ודברים לאיים עליו שיפרוש (רש"י) אלא שלשה פעמים (רות רבה פ"ב ט"ז) וכמו שכתוב ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה (יבמות מז:).

(כה) ואין מדקדקין עליו. שאפילו באותן מקצת עונשים אין להודיעו כל דקדוקי עונשים אלא מודיעים אותו דרך כלל, קודם שבאת להתגייר אכלת חלב אי אתה ענוש כרת חיללת שבת אי אתה ענוש סקילה, ועכשיו אכלת חלב אתה ענוש, ואין להודיעו כל הדקדוקים והחומרות שיש באיסור חלב ואיסור שבת, כי אולי כוונתו להתגייר לשם שמים (ב"ח, ש"ך סק"ה).

(כו) הוי יודע שהעולם הבא אינו צפון אלא לצדיקים והם ישראל. ומה שאמרו חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא (רמב"ם תשובה פ"ג ה"ה) לא עם ישראל אלא חלק בפני עצמם ועולם בפני עצמם (יפה ללב ח"ה סק"א וכמבואר בזהר חדש רות דף פה ע"א).

(כז) אלא כל העובדי כוכבים כלים. לעתיד לבוא.
(כח) והם. ישראל.

(כט) עומדים. כמו שאמרו חצי כלים והם אינן כלים (סוטה ט).

(ל) כדי לחבבן. שאם ליבו לשמים לא יפרוש.

(לא) אם קיבל. את כל התורה כולה, אבל אין מקבלים גר תושב אלא בזמן שהיובל נוהג אבל בזמן הזה אפילו קיבל כל התורה כולה חוץ מדקדוק אחד אין מקבלים אותו (רמב"ם איסורי ביאה

פ"ד והביאו כנסת הגדולה תהנות הטור אות ב).

(לב) מלין אותו. ויש להסתפק האם הוא יכול למול את עצמו, ואברהם אבינו גם כן לא מל עצמו לבד אלא וכוונת עמו הברית בסיוע שיש בו ממש (אות ברית סק"ו).

(לג) מיד. לפני בית דין (ערוך השולחן) ואם נשתיירו בו ציצין המעכבין את המילה חוזרים ומלים אותו שנית (טור והרמב"ם השמיטו וצריך עיון למה, באר יעקב) ונותנים לו שם ישראל, ויקרא שמו על שם האבות אברהם יצחק ויעקב שהיו גרים ראשונים וגיירו גרים אחרים (יפה ללב ח"ה סק"ג) ויש שאין סומנים ערלתו בעפר. ונחלקו האחרונים האם מותר להרדים גר גדול בהרדמה מקומית לפני המילה, יש אוסרים (ש"ת אמרי יוסף ח"ב סימן קמ אסר אפילו במריחת משחה) ויש מתירים (ש"ת מערכי לב לגאון מהר"י

שלחן ערוך

מְטַבֵּילִין אוֹתוֹ טְבִילָה הוֹגֶנֶת (לו) בְּלֹא חֲצִיצָה. וְיֵשׁ לוֹמְרִים (לו) שְׁגִיגָה שְׁעָרוֹתָיו וְיִטַּל כְּפָרְנִי יָדָיו וְיִגְלִיו (לח) קֶדֶם טְבִילָה (טור וְיִרְאֵ"ש) (לט) וְשִׁלְשָׁה תַלְמִידֵי חֲכָמִים (ג"ז טור) (מ) עוֹמְדִים עַל גְּבִי, וּמוֹדִיעִים אוֹתוֹ מְקַצֵּת מְצוֹת קְלוֹת וּמְקַצֵּת מְצוֹת (מא) חֲמִירוֹת (מב) פֶּעַם שְׁנִיָּה, (מג) וְהוּא עוֹמֵד בְּמִים. וְאִם הָיְתָה אִשָּׁה, נָשִׁים מוֹשִׁיבוֹת אוֹתָהּ בְּמִים עַד צֹאֲרָה, (מד) וְהַדִּינִים מִבְּחוּץ, (מה) וּמוֹדִיעִין אוֹתָהּ מְקַצֵּת מְצוֹת קְלוֹת וְחֲמִירוֹת, וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בְּמִים, וְאַחֵר כָּךְ (מו) טוֹבֵלֶת

~~~ דעה ברורה ~~~

צירלסאן חיר"ד סימן נג, שר"ת שרידי אש ח"ג סימן צו) ומכל מקום הרדמה כללית לא יעשה (שרידי אש שם, וראה עוד בשו"ת מהרש"ם ח"ו סימן קח ושו"ת כפי אהרן סימן ט).

(לד) וממתינים לו עד שיתרפא רפואה שלימה ואחר כך מטבילין אותו. ולא מטבילין אותו קודם המילה כי המילה קשה עליו ואולי יחזור בו. ובדיעבד אם טבל קודם המילה הרי זה גר (רמב"ן והביאו הט"ז סק"ד).

(לה) שיתרפא. כי המים מקלקלים את המכה קודם שנרפאה כראוי (גמרא ומובא בט"ז סק"ה) ובמשך הזמן בין המילה לטבילה אם נהיה חולה שיש בו סכנה מחללים עליו את השבת, ובין אם החולי בגלל המילה ובין בחולי אחר, ובתנאי שמדובר בגר צדק כדינו אבל אם נתגיר משום דבר אחר שבדיעבד קיבלנו אותו אין מחללים עליו את השבת בין מילה לטבילה (ציץ אליעזר ח"י סימן כה פ"ב) ויש מתירים לחלל שבת על הגר צדק שלא טבל דוקא אם החולי בסיבת המילה ולא על חולי אחר (אמרי יוסף ח"ב סימן קל). ולגר עצמו שמל ועדיין לא טבל אסור לחלל את השבת (שו"ת בנין ציון ח"א סימן צא שכן הסיכמו רבני ירושלים בשנת תר"ח).

(לו) בלא חציצה. וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בטבילת גר. וכן צריך מקוה הכשר לטבילת נדה (רמב"ם איסורי ביאה פ"ג ה"ג, ש"ך סק"ו).

(לז) שיגלה שערוותיו. ומשמע אפילו אין חציצה בשערותיו כמו שחפץ וסרק כראוי צריך לגלח את כל שערותיו משום שנכנס לדת יהודית (ב"ח, ש"ך סק"ז) ובדיעבד אם לא גילח כל שערו ולא היה בשיער דבר חוצץ עלתה לו טבילה (ש"ך שם) ויש מי שהקל בגיורת פנויה שמתביישת לגלח שערה (משמרת שלום י"ד סימן רסח סק"ג).

(לח) קודם טבילה. שכן מצינו בטהרת הלויים (במדבר ח, ז) כשהובדלו והוחלפו תחת הבכורות שעבדו עבודה זרה (לבוש).

(לט) ושלשה תלמידי חכמים. הכשרים לדון ואפילו שאינם מומחים וסמוכים (מאירי).
(מ) עומדים על גביו. לראות כשטובל, אבל אין צריכים הדיינים עצמם לבדוק שאין בו דבר החוצץ (שו"ת משיבת נפש י"ד סימן נ. וראה מראיית טבילת הגיורת שאי אפשר שהדיינים עצמם יראו).

(מא) חמורות. ועל מנת שיהא נותן בלקט שכחה ופאה ובמעשר (גרים פ"א ה"א) והשמיטו הטור כי אינם מצויים בזמן הזה (בית יוסף).

(מב) פעם שניה. כי עכשיו על ידי טבילה הוא נכנס לכלל גירות ולכן בשעת טבילת מצוה צריך לקבל עליו עול מצוות (רש"י) ואומרים לו דברים טובים ונכונים במי נדבקת אשריך במי שאמר והיה העולם שלא נברא העולם אלא בשביל ישראל ולא נקראו בניו למקום אלא ישראל ואין חביבים לפני המקום אלא ישראל, כל אותם דברים שדברנו לך לא אמרנו לך אלא להרבות שכרך (גרים פ"א).

(מג) והוא עומד במים. ומכוסה עד מקום הערוה (גרים פ"א ה"א) כי שומע כעונה ממש ואסור לכוין שתהיה שמיעתו כדיבור בעודו ערום (שמלה חדשה סימן ב סעיף לח ובתבואות שור סקס"ט ומשנה ברורה סימן עה סק"ט).

(מד) והדיינים מבחוץ. למקום טבילה משום צניעות, ומכל מקום צריכים לראות הטבילה (שו"ת משיבת נפש י"ד סימן נ).

(מה) ומודיעים אותה מקצת מצות קלות וחמורות. ואומרים לה על מנת שתהא זהירה בנדה חלה ובהדלקת הנר (גרים פ"א ומובא בברכי יוסף).
(מו) טובלת. ראשה.

~~~ דעה ברורה ~~~

(מח) והם. מיד אחר שראו ראשה במים.

מצרים הלכות גרים אות כד).

רחל ולאה שהיו גיורות ראשונות וגיירו לנשים (יפה ללב ח"ה סק"ג).

(נב) על הטבילה. ושהחיינו, כי אז נגמר הגיור (פתחי תשובה סק"א מהרדב"ז החדשות סימן תלד).

הגהת הטור אות ג).

צריך כפרה (ספר חסידים סימן תרצא).

שונה משאר מומר ואם נחשד לדבר אחד נחשד לכל התורה כולה (גליון מהרש"א מבכורות ל:).

(נז) קידושיו קידושין. וכן גיטו גט (רי"א ז) אם הקנה לישראל קנה (בית יוסף מהרשב"א).

אינו חוזר ונאסר לקהל (זכר יצחק סימן ל).

שלשה.

משלשה כשרים (ט"ז סק"ז, ש"ך סק"ח).

(סב) אבל בדיעבד. בגר גדול שאצלו קבלת המצות עיקר.

(סג) אלא בפני שנים. ואפילו בפני אחד (ש"ד סק"י) ומשמע

להעיד שנתגייר כראוי (פרישה, ט"ז סק"י).

(סד) או קרובים. זה לזה. או נשים ופסולים (תוספות יבמות מה:).

שלחן ערוך

ובלילה, אפילו לא טבל לשם גרות, (סה) אלא איש (סו) שטבל לקריו ואשה שטבלה לנדתה, (זו) הוי גר ומתיר בישראלית, (סח) חוץ מקבלת המצות (סט) שמעכבת אם אינה ביום ובשלושה. ולהרי"ף ולהרמב"ם, אפילו בדיעבד שטבל או מל בפני שנים (ע) או בלילה, מעכב, ואסור בישראלית, אבל אם נשא ישראלי וְהוליד ממנה בן, (עא) לא פסלינו (עב) ליה. ד (עג) הואיל וטבילת גר צריך בית דין של ג', (עד) אין מטבילין אותו בשבת ולא ביום טוב ולא בלילה. ואם טבל, הרי זה גר. ה המל את הגרים (עה) מברך:

~~~ דעה ברורה ~~~

(סה) אלא איש שטבל וכו'. ומכל מקום הטבילה היתה בפני שנים. או אפשר לפרש שכיון שידוע לכל שטבלו הרי זה כאילו היה עדים בדבר וכאילו בית דין עמדו שם (לחם רב [די בטון] שאלה

מוד"ה נמצא).

(סו) שטבל וכו' ואשה שטבלה וכו'. ויודעים בוודאות שטבלו ואז מועיל אותה הטבילה אפילו לשם גירות אפילו שלא הזכירו בפירוש שטובלים לשם גירות, שהרי אם לא היה בדעתם להתגיר לא היו טובלים (ט"ז סק"ח מהר"ף) ויש אומרים שכיון שאנו רואים שטובל לקריו מוכח שכבר קודם לכן טבל לשם גירות בפני בית דין (ב"ח).

(סז) הוי גר. אבל אם הוא גר קטן שלא שייך בו קבלת המצות והטבילה היא העיקר שמטבילין אותו על דעת בית דין צריך להיות ביום ובפני שלשה (דגול מרובה).

(סח) חוץ מקבלת המצות שמעכבת. שזהו גוף הדבר והתחלתו, אבל מילה וטבילה נחשבים כגמר דין, ומהתורה הוא אפילו בלילה (אשר"י, ט"ז סק"ט) וכל מה שקבלת המצות מעכבת ביום ובשלושה היינו כשלא נגמר הגיור בשלושה דהיינו שהמילה וטבילה נעשו בלילה ושלא בפני שלשה אבל אם מל וטבל בשלושה שהוא עיקר הגיור עדיף יותר ואין הודעת המצות מעכב

(ש"ת משיבת נפש י"ד סימן ג).

(סט) שמעכבת. אפילו בדיעבד (ש"ך סק"ט).

(ע) או בלילה מעכב. והגר"א כתב שבליילה מודים הרי"ף והרמב"ם שאין מעכב במילה וטבילה.

(עא) לא פסלינו ליה. כלל ונחשב ככל ישראל אפילו להינשא למיוחסים ולכהונה (ט"ז סק"י ש"ך סק"א) ובנו הבכור מכהנת אינו חייב בפדיון הבן (פרישה, ט"ז סק"א, ש"ך שם) וכשר גם להיות דין לחליצה (פרישה) וצריך עיון שהרי גם כשאביו גר רגיל פסול להיות דין לחליצה (גליון מהרש"א).

(עב) ליה. ומכל מקום לכתחילה אפילו טבל בפני קרובים יחזור ויטבול (ערוך השולחן).

(עג) הואיל וטבילת גר צריך בית דין של שלשה אין מטבילין אותו בשבת. כי כיון שצריך שלשה אם כן נראה כמתקן ולכן אין מטבילים אותו בשבת, אבל בלי טעם זה אינו נחשב כמתקן בטבילתו אלא כרוצה להתקרב במים (ט"ז סק"א).

(עד) אין מטבילין אותו לא בשבת ולא ביום טוב. ויש מתירים להטביל אותו (ש"ך סק"ג מהסמ"ג) ובדיעבד אם טבל הרי זה גר (לבוש).

(עה) מברך. המוהל (נוה שלום דיני גרים אות א) בשעת החיתוך ולא קודם, כי דוקא כשמלים ישראל מברכים קודם החיתוך כי אם הוא קטן לא שייך שיחזור בו ואם הוא גדול הלא מצוה למול את עצמו וחייב כרת אם אינו מל, אבל בגר שעדיין אינו מצווה לגייר עצמו אולי מתוך פחד ובהלה יחזור בו ותהיה הברכה לבטלה, אבל בשעת החיתוך כבר אין לחוש עוד כיון שכבר חותך ואז יברך (אות ברית סק"ה ובפרישה נסתפק).

ערוותו בשעת הברכה (ש"ך סימן רסו סק"ד) ואם הוא גדול יותר מכן תשע שנים צריך לכסות ערוותו בשעת הברכה, וגם לסוברים שערל ישראל גדול שמל אינו צריך לכסות, כי בן ישראל שנכנס במילה לגמרי תחת כנפי השכינה נחשב הברית והיה מחנך קדוש אבל בגר

כיון שמל ולא טבל כאילו לא מל כלל אם כן בשעת המילה אין כאן מחנך קדוש (אות ברית סק"ז) ויש להתיישב בדבר כיצד באמצע החיתוך יכסה ויברך וימשיך לחתוך, וצריך עיון.

שלחן ערוך

בא"י אמ"ה אקב"ו (עו)למול את הגרים, ואחר כך (עז)מברך: בא"י אמ"ה אקב"ו למול את הגרים, ולהטוף מהם דם ברית, שאלמלא דם ברית לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר: אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ (עח)לא שמתי (נחמיה לג, כה). ו נברית (עט)שנתגירה והיא מעברת, (פ)בנה (פא)אין צריך טבילה. ז עובד כוכבים (פב)קטן, אם יש לו אב (פג)יכול (פד)לגיר אותו. ואם אין לו אב, (פה)נבא להתגיר (פו)אז אמו מביאתו

~~~ דעה ברורה ~~~

(עו) למול. כי הכלל הוא מצוה שאי אפשר לעשות על ידי אחר כסוכה ותפלין מברך בלמ"ד ובמצוה שאפשר לעשות על ידי אחר אפילו עושה בעצמו מברך בעל כמו שמברך האחר העושה בשבילו, והמל את הגר אפילו שיכול למול על ידי אחר, מכל מקום כל מי שיעשה המצוה אי אפשר שיעשנה אלא בשביל אחר, שהרי המצוה מוטל על כל אדם, והשליח עושה גם עבור אחר וגם בשביל עצמו, ולכן מברך בלמ"ד ואינו דומה לאבי הבן שאם השליח ימול אינו עושה מצוה לעצמו רק במקום אבי הבן שעליו מצוה למול (גליון מהרש"א) ולמנהיגו שאפילו כשהאב מל את בנו מברך על המילה (כדעת הרמ"א בסימן רסה סעיף ב) כן גם במילת גר צריך לברך ברכה ראשונה על המילה (הגור"א סק"כ, אות חיים ושולם סימן רסו סק"א).

(עז) מברך. המוהל או אחד מהקהל (נוה שלום דיני גרים את א).
(עח) לא שמתי. ויש אומרים שחותם ברוך אתה ה' כורת הברית (פרישה, ט"ז סק"ב) ויש נוהגים להביא כוס ולברך קודם בורא פרי הגפן ואחר כך ברכה זו (ה"ח סימן רסז במילת עבדים, ושר"ה הר צבי סימן רכא) ויש נוהגים להביא גם הדס ומברכים על הבשמים (נוה שלום דיני גרות אות א) ומדליקים נרות ואומרים זה הכסא של אליהו הנביא זכור לטוב אבל אין אומרים שמע ישראל ושאר הפסוקים.

(עט) שנתגירה. אבל אם לא נתגירה לא יועיל מה שתטבול בשביל בנה והבן צריך טבילה

(תפארת למשה).

(פ) בנה אין צריך טבילה. כי טבילתה עולה גם בשביל בנה, שהרי עובר ירך אמו (לבוש) ונחשב כאחד מאבריה ממש (תבואות שור סימן טז סעיף טז). ולדעות שאין עובר ירך אמו הטעם כי נחשב כאילו נטבל העובר בפני עצמו ואמו אינה חציצה שהרי כך היא ברייתו (אות ברית סק"ח) וכל זה כשידעו הבית דין בשעת טבילה שהיא מעוברת. אבל אם לא ידעו הבית דין שהיא מעוברת דינה תלוי באשלי רברבי (דגול מרבבה) ויש שפסק שאינם צריכים לידע (ערוך השולחן מהרש"ם). ויש שכתב שאם עובר ירך אמו אם כן אין צריכים כלל שהבית דין ידעו כי טבילתה מועילה לעובר, אבל אם לאו ירך אמו והטעם שנחשב כאילו טבל העובר בפני עצמו ואמו אינה מחיצה לחצוץ, צריכים לטובלו על דעת בית דין וכיון שהבית דין לא ידעו מעיבורה כלל אין כאן דעת בית דין. ולפי זה אם התגירה תוך ארבעים יום לעיבורה ולא ידעו הבית דין לכל הדעות ירך אמו כיון שעדיין לא נוצר והמילה שמלים אותו אחר כך אינה משום גיור אלא ככל קטן ישראל (אות ברית סק"ח) ולפי דבריו מילתו דוחה את השבת. ואם התגירה בשלשה ימים ראשונים יש להסתפק האם טבילת אמו מועילה לו וצריך מילה אחר כך ככל גר ואולי אפילו טבילה צריך (אות ברית שם).

(פא) אין צריך טבילה. ומילתו ככל תינוק ישראל דוחה את השבת, ומברכים על מילתו כמו כל תינוק ישראל על המילה (אות ברית סימן רסט סק"ב ד"ה וע"י) ויש אומרים למול את הגרים (קריית חנה דוד סימן טז הלכות גרים ד"ה ולפי). ואפילו נתעברה ממנו בגיורת ולאחר הורתה שלא בקדושה נתגירה ולקחה הוא בעצמו בקידושין ואחר כך ילדה נקרא הבן גר ואינו בנו כלל, כי משעה שנתגירה אמו כקטן שנולד הוא ואמו ונקרא בנה ולא בנו, ושניהם גרים וברכתו למול את הגרים (שם).

(פב) קטן. או קטנה (כתובות יא). אבל חרש או שוטה אי אפשר לגיר כלל (טור).
(פג) יכול לגיר אותו. כי ודאי נוח לו במה שאביו עושה לו (כתובות יא). והאם הוא גר רק לענין דברים דרבנן כמגע יין או אפילו לדברים מהתורה זה תלוי במחלוקת רש"י ותוספות (כתובות יא).

שלחן ערוך

להתגיר, (פז) בית דין (פח) מגיירין אותו, שזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו. בין קטן שגירו אביו בין שגירוהו בית דין, (פט) יכול למחות משהגדיל ואין דינו כישראל מומר (צ) אלא פְּעוּבָד כּוֹכְבִּים. ח (צא) במה דברים אמורים, (צב) כְּשֶׁלֹא נִהַג מִנְהַג יְהוּדוֹת מִשְׁהַגְדִּיל, אֲבָל נִהַג מִנְהַג יְהוּדוֹת מִשְׁהַגְדִּיל שׁוֹב (צג) אינו יכול למחות. ט עובד כוכבים שָׁבָא לַחֲתָן עָרְלָתוֹ מִפְּנֵי מִכָּה אוּ מִפְּנֵי שְׁחִין שְׁנוּלָד לוֹ בָּהּ, (צד) אסור לישראל לחתכה, (צה) מפני שלא נתפנו למצוה. (צו) לפיכך אם נתפנו העובד כוכבים (צז) למילה, מצוה

~~~ דעה ברורה ~~~

ולב"ח רק מדרבנן ולרשב"א וריטב"א כתובות יא הובאו שם בשיטה מקובצת נחשב גר גמור. ובהגיע לעונת נדרים גם לרש"י יש לו שליחות ואם כן הוא גר גמור (גליון מהרש"א).

(פד) לגייר אותו. ואפילו שקבלת מצוות מעכבת היינו כשאפשר אבל בקטן שאי אפשר אינו מעכב (שיטה מקובצת בשם שיטה ישנה).

(פה) ובא להתגייר. מדעתו, ואפילו אין אמו מביאתו אלא הוא בא בעצמו ומבקש לגייר עצמו בית דין מגיירים אותו, ואפילו שאין לו דעת מקשיבים לדבריו כי זכות הוא לו, וזוכין לאדם שלא בפניו, אבל אם אינו רוצה אינו גר אפילו בזמן שיד ישראל שולטת על הגויים (ב"ח ש"ך סקט"ז).

(פו) או אמו מביאתו להתגייר. ואפילו אין בו דעת כלל (כתובות יא).

(פז) בית דין מגיירין אותו. ומלין וטובלים אותו על דעת בית דין (אות ברית סק"ט) והם יברכו על הטבילה (מהרש"ם בשם הראב"ד) וצריך שלשה כדין כל גר (רש"י).

(פח) מגיירין אותו. וכשאמו מביאתו להתגייר ואין בו דעת יש אומרים שקודם מטבילים אותו ואחר כך מלים אותו (צמח השדה [פרייזר]).

(פט) יכול למחות משהגדיל. ויאמר שאינו רוצה להיות ישראל (רש"י). אבל מה שמוחה בקטנותו אינו כלום ואם נתרצה אחר כך אין מחאתו כלום ומכל מקום מועילה לעניין שלאחר שהגדיל אם עמד במחאתו מועיל (הגהת דרישה, ש"ך סק"ז) ואם הייתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, כמו שנתגיירה אמו בעודה מעוברת אינו יכול למחות (תפארת למשה) ויש אומרים שגם אם היה לידתו שלא בקדושה כל שנתגיירו אביו או אמו אינו יכול למחות כשנתגדל (פתחי תשובה סק"ח משר"ת חתם סופר סימן רנג). וצריך עיון (ענין אות ברית סק"י).

(צ) אלא עובד כוכבים. מתחילתו, וקידושין שקידש אינם קידושין (ט"ז סק"ד) והיין שנגע לפני המחאה דינו ככל מגע עובד כוכבים קטן ביין שלנו, ואם נשא ישראלית בהיותו בן תשע שנים נפסלה מהכהונה, אך אין צריכים לחוש שאולי ימחה, ולכן מברכים בשעת טבילה ומניחים אותו ליגע ביין או להנשא לאיש או לישא ישראלית (פתחי תשובה סק"ח משר"ת חתם סופר סימן רנג).

(צא) במה דברים אמורים. שייכול למחות לאחר שהגדיל.

(צב) כשלא נהג מנהג יהדות משהגדיל. אבל יש ראשונים שפסקו שדוקא כשהתחיל למחות בקטנותו ונעשה גדול בעודו מוחה אבל אם לא מחה מיד אפילו רגע אחד שוב אינו יכול למחות (חדרי דעה).

(צג) אינו יכול למחות. ואם חזר בו דינו כישראל מומר (ש"ך סק"ח).

(צד) אסור לישראל לחתכה. שהרי אסור לרפאות את הגוי, ואין מעלים אותם ממיתה ואין מורידים אותם אליה (ט"ז סקט"ו, ש"ך סקט"ו).

(צה) מפני שלא נתכוין למצוה. ואם בגלל מצוה הרי אינו מתכוין לה (ט"ז סקט"ו).

(צו) לפיכך אם נתכוין העובד כוכבים. שיש לו מכה ושחין במקום המילה (ראשון לציון).

(צז) למילה. לקיים מצוות מילה בלבד ואין כוונתו להתגייר מותר למולו אפילו שיהיה לו גם רפואה (ראשון לציון בדרך הא'. מעיני הישועה סק"ב). או יש לפרש למילה: כי מן הסתם כשגוי רוצה שימולו אותו כוונתו להתגייר, וממילא אם מלו אותו נחשב מילה לשם גיור ואפילו נתכוין גם לרפואה (ראשון לציון בדרך הב') ולמעשה אם יש לו שחין במקום המילה ורוצה שימולו אותו יש

שלחן ערוך

לְיִשְׂרָאֵל לְמֹלֵד אוֹתוֹ. (צח) וּבְמָקוֹם שֶׁמִּתָּר לְכַפְּאוֹת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִּים, (צט) מִתָּר כָּל עֵינֵי פ' נוֹשָׁאִין עַל הַמִּטָּסָה וְעֵינֵי לְעִיל סִימָן קנ"ח. י (ק) גוי או גויה (קא) שְׂבָא וְאַמֶּר: נִתְגִּירְתִּי בְּבֵית דִּינֵי שֶׁל פְּלוֹנִי, פְּרָאִי, (קב) אֵינוֹ נֶאֱמָן לְבֹא בְּקֹהֶל עַד שִׁיבִיא (קג) עֲדִים. (קד) וְאִם רְאִינוֹם נוֹהֲגִין כְּדִרְכֵי יִשְׂרָאֵל וְעוֹשִׂים כָּל הַמִּצְוֹת, (קה) הִרִי אֵלָיו בְּחֻזְקַת גְּרִי צֶדֶק (קו) וְאָף עַל פִּי שְׂאִין שֵׁם עֲדִים שְׁמַעְיָדִים בְּפָנֵי מִי נִתְגִּירוֹ. וְאָף עַל פִּי כֵן, אִם בָּאוּ לְהִתְעַרֵּב בְּיִשְׂרָאֵל אֵין מְשִׁאִין אוֹתָם עַד שִׁיבִיאוּ עֲדִים אוֹ עַד שִׁיטְבְּלוּ בְּפָנֵינוּ, הוֹאִיל וְהִחְזָקוּ עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים. (קז) אֲבָל מִי שְׂבָא וְאַמֶּר שֶׁהוּא עוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְנִתְגִּיר בְּבֵית דִּין, (קח) נֶאֱמָן, (קט) שֶׁהִפָּה שְׂאֶסֶר הוּא הִפָּה שְׁהִתִּיר. וְכֵתֵב הַרְמַב"ם בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וּבְאוֹתָן הַיָּמִים, שֶׁחֻזְקַת הַכֹּל שֵׁם בְּחֻזְקַת יִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּחוּץ לְאַרְץ צִרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה וְאַחֵר כִּף יֵשָׁא יִשְׂרָאֵלִית, שְׁמַעְלָה עָשׂוּ (קי) בִּיחוּסִין. יא (קיא) מִי שֶׁהָיָה מְחֻזָּק בְּיִשְׂרָאֵל שְׂאֶמֶר: (קיב) נִתְגִּירְתִּי בִּינִי

~~~ דעה ברורה ~~~

לְחוּשׁ שְׂאוֹמֵר כֵּן רַק מִשּׁוּם הַחוּלִי וְאִסּוּר לְמוֹלוּ כְּשֶׁאוֹמֵר שֶׁרְצוֹנוּ לְקִיִּים מִצּוֹת מִלָּה אֵלָּא אִם כֵּן רוּצָה לְהִיּוֹת גֵּר צֶדֶק. וְגוֹי סֵתֵם שְׂאִין לוֹ חוּלִי בְּמָקוֹם הַמִּלָּה וּמִבְקֵשׁ שִׁימוּלוֹ אוֹתוֹ כִּי רוּצָה לְקִיִּים מִצּוֹת מִלָּה אוֹ בְּנֵי קְטוּרָה וְיִשְׁמַעְאֵל שֶׁמִּתְכוּוֹנִים לְמִצּוֹת מִלָּה מוֹתֵר לְמוֹל אוֹתָם (ראשון לציון).

(צח) וּבְמָקוֹם שֶׁמוֹתֵר לְרִפְאוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים. כְּמוֹ כְּשִׁישׁ חֲשַׁשׁ אֵיבָה אוֹ לְמִתִּירִים בְּשֹׁכֵר

(ש"ך סק"ט).

(צט) מוֹתֵר בְּכָל עֵינֵי. וְכָל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שְׂאִין רְפוּאָה בְּדַבָּר מוֹתֵר (ש"ך סק"ט).

(ק) גוי או גויה. שֶׁהוֹחֲזָקוּ לָנוּ שֶׁהֵם גּוֹיִים (כְּמִבּוֹאֵר בְּמַחְבֵּר בַּהֲמִשָּׁךְ).

(קא) שְׂבָא וְאַמֶּר. בֵּין בְּאַרְץ וּבֵין בְּחוּץ לְאַרְץ (ראשון לציון).

(קב) אֵינוֹ נֶאֱמָן. כִּי אֲנוּ חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא אֵין רְצוֹנוֹ בְּגִיּוּר אֵלָּא לְרִמּוֹת. וְאִפִּילוֹ הוּא מֵהוּל צִרִיף

הִטַּפַּת דָּם בְּרִית וְטְבִילָה (רש"י יבמות מו: ד"ה יכיל).

(קג) עֲדִים. וְכִשְׂאֵר דִּינֵי עֲדוֹת שֶׁרָאוּ הֵם וְלֹא שִׁמְעוּ, וְיֹודְעִים שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, אֲבָל עַד מִפִּי עַד

אֵינוֹ כְּלוּם (רא"ש טו"ו) וְכֵן יְכוּלִים לְהִבִּיא כְּתָב חֲתוּם בְּשָׁנֵי עֲדִים שֶׁנִּתְגִּיר בְּבֵית דִּין (רי"ז)

וְהַחֲמִירוֹ בְּדִין זֶה כִּי מַעֲלָה עָשׂוּ בִּיחוּסִין (ראשון לציון).

(קד) וְאִם רְאִינוֹם נוֹהֲגִים בְּדִרְכֵי יִשְׂרָאֵל. שְׂאִרְכוּ לוֹ הַיָּמִים שֶׁהוּא גֵר כְּאֵן וּמִתְנַהֵג כָּלל יִשְׂרָאֵל

עַד שֶׁמִּתְאַמֵּת הַדָּבָר בְּלֵב כָּל הַרְּאוּיִם שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל וְכִבֵּר לֹא נִחְשָׁב בְּסִפְק עֲרֻמָּה (חזון איש י"ד סימן

קנח אות ו).

(קה) הִרִי אֵלָיו בְּחֻזְקַת גְּרִי צֶדֶק. וְאֵינוֹ צִרִיף טְבִילָה, וְגַם מוֹתֵר לִישָׁא יִשְׂרָאֵלִית (חזון איש שם).

(קו) וְאָף עַל פִּי שְׂאִין שֵׁם עֲדִים. וְהוּא הָדִין אִפִּילוֹ אִם אֵין אֲמֹרִים כְּלוּם (חזון איש שם סק"ט).

(קז) אֲבָל מִי שְׂבָא. וְלֹא מוֹחֲזָק לָנוּ שֶׁהוּא גּוֹי (ט"ז סק"ט) וְאֲנוּ מְחֻזְקִים רַוב הַנוֹהֲגִים בְּדֵת יִשְׂרָאֵל

כִּי־יִשְׂרָאֵל וְאִם כֵּן יֵשׁ לוֹ מִיגוֹ שֶׁהִיָּה יְכוּל לֹמֵר יִשְׂרָאֵל אֲנִי מַעֲוֹלָם (חזון איש שם סק"ט). וּמִכָּל מָקוֹם

אִם אֲפִשֵּׁר לְבַרֵּר יִבְרַר (ערוך השולחן).

(קח) נֶאֱמָן. בְּמִיגוֹ.

(קט) שֶׁהִפָּה שְׂאֶסֶר הוּא הִפָּה שְׁהִתִּיר. וּמִתְחִילָה הִיָּה יְכוּל לֹמֵר יִשְׂרָאֵל אֲנִי (ש"ך סק"ט).

(קי) בִּיחוּסִין. וְהַמְנַהֵג לְהַקֵּל וּלְהַאֲמִין לְאוֹרְחִים אִפִּילוֹ לְהַשִּׁיאוּ יִשְׂרָאֵלִית (ב"ח) וְאוּלִי גַם

הַרְמַב"ם מוֹדֵה בְּאוֹרְחִים וְהֵם בְּחֻזְקַת יִשְׂרָאֵלִים שְׁנֵאֲמָנִים אָף עַכְשִׁיו שְׁרֹבֵם עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים

לְהַשִּׁיֵּא יִשְׂרָאֵלִית שְׁכָל הַמִּשְׁפָּחוֹת בְּחֻזְקַת כְּשִׁרוֹת הֵם, וְלֹא אִמֵּר הַרְמַב"ם אֵלָּא בְּמִי שֶׁלֹּא

הִכְרִינוֹהוּ בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְאַמֶּר נִתְגִּירְתִּי בְּבֵית דִּין פְּלוֹנִי שְׁכָל נֶאֱמָנוֹתוֹ הִיא רַק בְּגַלֵּל מִיגוֹ

וְלִכֵּן מְחַמְרִים עֲלָיו אֵין מְשִׁאִים אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵלִית מִדִּין מִיגוֹ עַד שִׁיבִיא רְאִיָּה (ש"ך סק"ט).

(קיא) מִי שֶׁהִיָּה מוֹחֲזָק בְּיִשְׂרָאֵל. וְכוּלָם יָדְעוּ שֶׁהוּא גֵר אוֹ שְׁכוּלָם יָדְעוּ שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל וְלֹא

יֹודְעִים מִה הִיָּה עֲמוֹ (חזון איש י"ד סימן קנח סק"ט).

לְבִין עֲצָמִי, וַיֵּשׁ לוֹ בָּנִים, (קיג) אֵינוֹ נֶאֱמָר עַל הַבָּנִים (קיד) אֲבָל נֶאֱמָר עַל עֲצָמוֹ (קטו) לְשׁוּיָה נִפְשִׁיָה חֲתִיכָא דְאֶסּוּרָא (קטז) לְאֶסּוּר בְּבֵת יִשְׂרָאֵל (קיז) עַד שְׁיִטְבֵּל בְּפָנֵי בֵּית דִּין. יב (קיח) כְּשֶׁבֶא הֵגֵר לְהַתְגַּזֵּר, בּוֹדְקִים אַחֲרָיו (קיט) שְׁמָא בְּגִלְל מְמוֹן שְׁיִטֵּל אוֹ בְּשִׁבִּיל (קכ) שְׁרָרָה שְׁיִזְכָּה לָהּ אוֹ מִפְּנֵי הַפֶּחַד בָּא לְכַנֵּס לָדֶת. וְאִם אִישׁ הוּא, בּוֹדְקִין אַחֲרָיו שְׁמָא עֵינָיו נִתְּן בְּאִשָּׁה יְהוּדִית. וְאִם אִשָּׁה הִיא, בּוֹדְקִין אַחֲרֶיהָ שְׁמָא עֵינֶיהָ נִתְּנָה בְּבַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל, (קכא) וְאִם לֹא נִמְצְאוּ לָהֶם עֲלֶיהָ מוֹדִיעִים לָהֶם כְּכֹד עַל הַתּוֹרָה וְטֶרַח שֵׁישׁ בַּעֲשִׂיתָהּ עַל עַמִּי הָאֲרָצוֹת, כְּדִי שְׁיִפְרְשׁוּ. אִם קִבְּלוּ וְלֹא פָּרְשׁוּ, וְרָאוּ אוֹתָם שֶׁחֲזָרוּ מֵאֲהָבָה, מְקַבְּלִים אוֹתָם. וְאִם לֹא בְּדָקוֹ אַחֲרָיו, אוֹ שֶׁלֹּא הוֹדִיעֵהוּ (קכב) שְׁכַר הַמְצוֹת

~~~ דעה ברורה ~~~

(קיב) נתגירתי בני לבין עצמי. וקיבלתי המצות, אבל מילה וטבילה יש אומרים שמועיל בדיעבד.

(קיג) אינו נאמן על הבנים. שהרי אין עדותו כלום כי אין אדם משים עצמו רשע (ש"ך סק"ב מהרא"ש) ועוד שהרי לדבריו הוא גוי ואינו נאמן להעיד (יבמות מז.).

(קיד) אבל נאמן על עצמו לשויה נפשיה חתיכה דאיסורא. פירוש: שאין עדותו כלום אפילו על עצמו אלא שיש בידו כוח בעדותו לעשות עצמו כחתיכת איסור ואסור להינשא לבת ישראל (ש"ך שם)

(קטו) לשויה נפשיה חתיכה דאסורא. שיכול לעשות עצמו כאילו הוא חתיכת איסור האסור באכילה להחמיר אבל לא להקל (ריטב"א).

(קטז) לאסר בבית ישראל. אבל היא אינה נפסלת על ידו שהרי לגבי אחרים אינו נאמן (ש"ך שם) ויש אומרים שעל בניו שיוולדו לו לאחר מכן נאמן לפוסלם (בית יוסף בשם הרמ"ה).

(קיז) עד שיטבול בפני בית דין. כי אנו לא ראינו ממנו שום טבילה לקרי ועכשיו רוצה לטבול לשם גירות ודאי צריך לכתחילה שלשה (ט"ז סק"ח). ויש אומרים שצריך הטפת דם ברית (ר"ן קידושין עח, ובפסקי ר"ד יבמות מז.).

(קיח) כשבא הגא להתגיר וכו'. וכשישראל בין האומות ויש סכנה אם יגיר מותר לדחותו, ואם מחזיק בו ולא מניח לו עד שיגירנו מותר לגלות למושל למען הציל עצמם וכל ישראל מהסכנה (כרם שלמה מלקוטי מהר"ל).

(קייט) שמא בגלל ממון. ואז אין מקבלין אותו.

(קכ) שררה. ואם בטוח שסופו להתגיר לשם שמים יכול לקבלו וכמעשה בגר שבא לפני הלל ואמר לו גירני על מנת שאהיה כהן גדול (בית יוסף, דרישה, ש"ך סק"ג).

(קכא) ואם לא נמצאת להם עילה. ונתברר צדקתו אבל כל זמן שלא נתברר ויש ספק אולי כוונתו לדבר אחר אין לקבלו (אחיעזר ח"ג סימן כו סוף סק"ג).

(קכב) שכר המצות ועונשם. אבל קיבל עליו לקיים המצוות ודעתו לקיימם, אבל כשברור לנו שבדאי יעבור אחר כך על איסורי תורה חילול שבת ואכילת טריפות ואנו יודעים בבירור כוונתו שאינו מתגיר אלא לפנים ולבו בל עמ, הרי מוכח שאמירתו שמקבל המצות אינה כלום וקבלת המצות מעכב בגירות (אחיעזר ח"ג סימן כו סק"ד) ואפילו מקבל לשמור כל המצות חוץ

ממצוה אחת (בכורות ל: וברמב"ם איסורי ביאה פ"ד ה"ח) מדרבנן לא מקבלים אותו (רש"י שם וכן פסק באחיעזר ח"ג סימן כו סק"ד) ויתכן שאפילו בדיעבד אינו גר אפילו אם לא קיבל עליו דבר שאיסורו מדרבנן (אחיעזר ח"ג סימן כו סק"ה) ומכל מקום הבא על הגויה ורוצה לגיירה ולישאנה אפילו שאסור לו לישאנה מכל מקום אם ידוע שאם לא יגיירה יהיה עמה באיסור המקיל לגיירה אם מקבלת מצוות יש לו על מי לסמוך (אחיעזר ח"ג סימן כו סק"ז, בית יצחק [שמעלקיש] י"ד סימן ק אותיות ד' ט') וכך נהגו וסמכו על תקנת השבים ועת לעשות לה' הפרו תורתך (כמו שכתב בתשובת פאר הדור לרמב"ם סימן קל, כך כתבו בשו"ת

אור שמח סימן לב, שו"ת רבי אליהו גוטמאכר סימן מז, שו"ת מלמד להועיל סימן ג, פרי השהה ח"ב סימן ג, תעלומות לב סימן כט).

שלחן ערוך

וְעֹנֶשֶׁן, וּמֵל וְטָבֵל בְּפָנֵי ג' (קכג) הַדְּיוֹטוֹת, הָרִי זֶה גֵר אֶפְלוּ נֹדַע שְׁבִיל דְּבָר הוּא מִתְּגִיר, הוֹאִיל וּמֵל וְטָבֵל יֵצֵא מִכָּלל הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים, וְחוֹשְׁשִׁים לוֹ עַד שֶׁתִּתְּבַרֵּר צִדְקָתוֹ; וְאֶפְלוּ תִּזְוֹר וְעֵבֶד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִּים, הָרִי הוּא (קכד) כְּפִישָׁרָא מוֹמֵר שֶׁקְדוּשָׁיו קְדוּשִׁין. יִשְׁרָאֵל מוֹמֵר שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, אִין לָרִיף לְטַעַל; רַק (קכה) מְדַרְבְּנָן יֵאָס לוֹ (קכו) לְטַעַל וּלְקַבֵּל עָלָיו דְּבָרֵי חֲכָמוֹת בְּפָנֵי ג' (נ"י פ' החולין).

סימן רסט - אסור עריות בגרים, ודין לענין עדות וחליצה, וכו' י"א סעיפים

א (קכז) (קכח) דִּין תּוֹרָה שֶׁמִּתֵּר לִגֵּר שְׂיֵשָׂא אִמּוֹ, אוֹ אֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ, (קכט) שֶׁנִּתְּגִירוּ. (קל) אָבֵל חֲכָמִים אָסְרוּ דְּבָר זֶה, (קלא) כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאָמְרוּ: (קלב) בְּאֵנִי מְקַדְּשָׁה חֲמוּרָה (קלג) לְקַדְּשָׁה קִלְהָ.

~~~ דעה ברורה ~~~

(קכג) הַדְּיוֹטוֹת. שהרי תלמידי חכמים לא יקבלוהו.
(קכד) כִּישְׂרָאֵל מוֹמֵר. ויינו יין נסך, מכאן ולהבא (ט"ז סקט"ז) ולדעת הפרישה גם למפרע יינו יין נסך.

(קכה) מְדַרְבְּנָן יֵשׁ לוֹ לְטַבּוֹל. בלא ברכה (מהרש"ם).

(קכו) לְטַבּוֹל. ואפילו בשבת כיון שטבילתו אינה מהתורה (מגן אברהם סימן שכו סק"ח) והמנהג שמגלחים שערים אבל לא את הזקן והפיאות (מהרש"ם) וגם בני המומרים כשחוזרים לקיים מצות צריכים טבילה מדרבנן אבל אינה מעכבת. ובני האנוסים אינם צריכים טבילה ולא קבלת מצוות. וכשמלים אותו מברך להכניסו בבריתו של אברהם אבינו, ומברך גם כן שתי ברכות על המילה ואשר קידש ידיד ואינו כוללם בברכה אחת ואחר כך אומר אר"א הצלח נא לעבד הנקרא שמו כך ומשוך אליו חסדך וכשם שהטית לבו לשוב בתשובה שלמה לפניך כן תטע בלבו אהבתך ויראתך ותפתח לבו בתורתך ותדריכהו בנתיב מצותיך למען ימצא חן בעיניך כן יהי רצון ונאמר אמן (פתחי תשובה סק"י משו"ת רשב"ש סימן סח) ועיין שו"ת הרדב"ז (החדשות סימן תלד) האם חייבים לברך שהחיינו בשעת המילה. ואם אמו גויה אפילו שאביו ישראל צריך טבילה מהתורה. ואם הוא ספק נחשב ספק תורה ויש להחמיר שאינו נכנס לכלל ישראל עד שימול ויטבול. וערל ישראל אינו צריך טבילה כשמל (הרדב"ז סימן תטו והביאו בשו"ת ברכה סק"א).

(קכז) הַקְדָּמָה: לִמְעַן יִרוּץ הַקּוֹרָא בְּסֵעִיפִים אֵלוֹ: הנה נחלקו הרמב"ם והטור מי הם שאר האם ומי הם שאר האב האסורות והמותרות לגר בעודו גוי ולאחר שהתגייר: דעת הרמב"ם והמחבר בסעיפים א-ג: העריות האסורות לבני נח מצד קורבה הם שלשה: אמו, ואחותו מאמו, ואשת אביו. ואחר שהתגייר כל סוגי העריות האסורות עליו הם תשעה: אמו, אחותו מאמו, אחות אמו מאמה, אחות אשתו מאמה, בת אשתו, בת בתה, חמותו, אם חמותו, אשת אחיו מאמו. ואם נשא בדיעבד את אמו או אחותו מאמו יוציא, ואת שאר העריות לא יוציא. ובאחותו מאמו ומאביו נחלקו הפוסקים מהו דעת המחבר, לדעת הגר"א אסורה לגר ואפילו כנס מוציא. ולשאר פוסקים מותרת לגר.

ולדעת התוספות הטור והרמ"א בסעיף ג: שבנוסף על העריות האסורות אסור הגר גם באחותו ואחות אביו ואחות אמו מן האב, ובדיעבד אם כנס יקיים. ובאחותו ואחות אביו ואחות אמו מן האם, אפילו בדיעבד אם כנס מוציא. וכן באשת אביו אם כנס מוציא. ובאשת אחיו מן האב ומן האם לדעת הטור נחלקו הפוסקים, ולדעת הגר"א אסור לכתחילה, ואין להקל מצד אב לבד אלא באשת אחיו, וכן באחות אשתו מן האב לבד מותר (ביאור הגר"א ס"ק ב"א).

(קכח) דִּין תּוֹרָה שֶׁמִּתֵּר לִגֵּר שְׂיֵשָׂא אִמּוֹ אוֹ אֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ שֶׁנִּתְּגִירוּ. אמרו חז"ל הדעת נותנת שגר המתגייר ומקבל עליו עול התורה והמצוה ועול מלכות שמים, ודאי נתערה עליו רוח ממרום רוח חדש רוח קדוש ונשמה חדשה, ונעשה איש אחר וכאילו נוצר ונולד בו ביום, וכל ימיו הראשונים הם כלא היו, כי איש אחר הוא, וכל קרוביו שהיו לו כשהיה גוי אינם עוד קרוביו וכנכרים יחשבו לו, ולפיכך כל העריות שאסרה לנו התורה משום שאר בשר אינם

וְכֵן גַּר שֶׁבֵּא עַל אִמּוֹ אוֹ אֲחוֹתוֹ, וְהִיא בְּגִיּוֹתָהּ, (קלד) הָרִי זֶה כָּבֵא עַל אֶרְמִית. ב (קלה) כִּיצַד דִּין גֵּרִים בְּעֵרִיּוֹת שֶׁל שָׂאֵר בֶּשֶׂר, אִם הָיָה נָשׁוּי כְּשֶׁהוּא עוֹבֵד כּוֹכָבִים לְאִמּוֹ אוֹ לְאֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ, וְנִתְגַּדְּרוּ, (קלה) מִפְּרִישֵׁין אוֹתָם. וְאִם הָיָה נָשׁוּי (קלז) לְשָׂאֵר עֲרִיּוֹת, וְנִתְגַּדְּרָה הוּא וְאִשְׁתּוֹ, (קלח) אֵין מִפְּרִישֵׁין אוֹתָם. ג (קלט) עוֹבֵד כּוֹכָבִים (קמ) אֲסוּר בְּשָׂאֵר הָאֵם אַחֵר שֶׁנִּתְגַּדְּרָה, מְדַבְּרִי

~~~ דעה ברורה ~~~

אסורים עליו, שאין לו שום קרובים ושאר בשר בעולם שהוא נוצר לבדו כאדם הראשון, ולפיכך אפילו אמו אינה אמו, ואחותו אינה אחותו, ואם היה נשוי להם והם עדיין לא התגיירו נחשב כאילו היה נשוי לגויה שאינה קרובתו, ואם הם התגיירו כל שכן שהם מותרות מן התורה להינשא לו, שהרי גם הם כקטנות שנולדו עכשיו, ואינם עוד שאר בשר עמו, וכל זה מדין התורה (לבוש).

(קכט) שנתגיירו. שהרי גר שנתגייר דומה לקטן שנולד (ש"ך סק"א).

(קל) אבל חכמים אסרו דבר זה. את כל הקרובות ממשפחת האם אחר שהתגיירו, לגר, ולבן הגירות שהיה הורתו ולידתו בקדושה (חדרי דעה שהטור כתב שמותר ולבית יוסף לא היה ברור להתיר, ולכן השמיטו בשלחן ערוך).

(קלא) כדי שלא יאמרו. הגרים.

(קלב) באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה. שהרי כשהיינו גויים היתה אמנו או אחותנו מן האם אסורות עלינו, שהרי בני נח מוזהרים על קצת עריות של משפחת האם, כמו שנלמד (סנהדרין נח). ממה שנאמר לאדם הראשון (בראשית ב, כד) על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו, שיש עריות שאר בשר מצד האם שאסורות לבני נח, וזה היה להם קדושה חמורה, ועכשיו שהתגיירו הותרו להם והיה זה חילול תורתנו הקדושה בעיניהם, ולפיכך גזרו על כל העריות שמצד האם אפילו אותן שהיו מותרות לו בגיותו (לבוש). ומה שהיה אסור להם מצד חוקותיהן מותר לגר ולא גוזרים כדי שלא יאמרו באנו לקדושה קלה (דרכי משה מנמוקי יוסף).

(קלג) לקדושה קלה. אבל בשאר האב לא גזרו כי אין אבות לגוי (ש"ך סק"א) ועוד כי אחרי שגזרו עליהם בקרובות האם שוב לא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקלה, רק יאמרו שלכן מותרים אנו בשאר האב כי כשקיבלנו עול התורה נתחדשה הלכה. ומכל מקום גזרו בקרובות האם ולא בקרובות האב אפילו שהיו יכולים לומר להיפך, לפי שבקרובות האם יש עוד טעם לאסור שלא יבואו להחליף להתיר ערוה לישראל, כי כשיתירו לגרים להינשא לקרובות יטעו שגם לישראל מותר, אבל בקרובות האב לא חששו כי הכל יודעים שהתורה הפקירה זרע הגויים ולכן הם מותרים בהם ולא יבואו להתיר לישראל (לבוש).

(קלד) הרי זה כבא על ארמית. שהרי אינה נחשבת אמו או אחותה אלא סתם גויה.

(קלה) כיצד דין גרים בעריות של שאר בשר. ועבר על דתו ולא שמר על מצוות בן נח ונשא את העריות הקרובות (ש"ך סק"ב).

(קלז) מפרישין אותם. לתמיד, כי אם יתנו להם לגור יחד אפילו שעבר בזמן שהיה גוי על דתו מכל מקום יאמרו באנו מקדושה חמורה שכבר עשיתי באיסור לקדושה קלה כי עכשיו הותרה לי (ש"ך סק"ב).

(קלז) לשאר עריות. אפילו לקרובותיו מצד האם ונתגייר הוא ואשתו עמו, וקרובתו מצד האם שהיה נשוי עמה כשהיה גוי לא שייך לומר אלא בנשוי לאחות אמו מן האם, אבל אשת אחיו מן האם גם בעודו גוי לא היתה נחשבת קרובה שלו שהרי לא שייך קרובות על ידי נישואין אצל גויים (חדרי דעה).

(קלח) אין מפרישין אותם. כיון שאין האיסור אלא משום גזירה שלא יבואו להחליף כן בישראל, והואיל וכבר נשוי הוא אין מפרישים אותם עולמית רק שלשה חודשים להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לזרע שנזרע שלא בקדושה (לבוש, ש"ך סק"ב) ועוד כיון שהאיסור בגלל שהם קרובות לו וזה היה שייך גם לפני שהתגייר, הגם שלא היו אסורות עליו כשהיה גוי מכל מקום אין עכשיו שהתגייר חידוש האיסור, לכן לא החמירו בדיעבד (חדרי דעה).

(קלט) עובד כוכבים. שלא היה נשוי לקרובות האם (ש"ך סק"ג).

שלחן ערוך

סופרים, ומתן בשאר האב, אף על פי שיודע בודאי שזה שארו מאביו, כגון תאומים, שדבר ברור הוא שאביו של זה הוא אביו של זה, אף על פי כן לא גזרו (קמא) על שאר אביו. לפיכך נושא הגר אשת אחיו מאביו, ואשת אחי אביו, ואשת בנו, אף על פי שנשאת לאחיו או לאחי אביו או לבנו אחר שנתגירו. וכן אחות אמו מאביו, ואחותו מאביו, ובתו, שנתגירו, מתרות לו. (קמב) ויש לוסקים בזה אביו (טור בה"ג). אבל אינו נושא (קמג) לא אחותו מאמו, ולא אחות אמו מאמה, ולא אשת אחי מאמו, (קמד) שנשאה אחיו מאמו אחר שנתגירה, אבל אם נשאה אחיו כשהיה עובד כוכבים, (קמה) הרי זה מתרת לו. ד (קמו) שני אחים תאומים שהיתה הורתן שלא בקדשה ולדתן בקדשה, חייבים משום אשת אח, (קמז) אבל לא חולצין ולא מיבמין. ה (קמח) הנושא גיורת (קמט) ובתה הגיורת,

~~~ דעה ברורה ~~~

(קמ) אסור בשאר האם. וכמו שיתבאר בהמשך. ואפילו נשא אחר הגיור יוציא כיון שהנישואים היו באיסור בשעה שכבר נעשה ישראל חמור יותר (לבוש, ש"ך סק"ג).
(קמא) על שאר אביו. ואפילו שהתאומים הם גם אחים מהאם מכל מקום כיון שהם גם אחים מהאב נקראים על שם האב ולא יבואו להחליף כן בישראל. ולדעה זו כל הקרובים שהיו גם מהאב וגם מהאם מותרים (הגר"א).

(קמב) ויש אוסרים באשת אביו. כי פוסקים כדעה שהכתוב על כן יעזוב איש את אביו פירושו אשת אביו, ואם כן כבר בגיותו היתה אסורה עליו, ויש כאן חשש שלא יאמרו באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה, ובשאר קרובות מצד האב גם לדעה זו מותרים הם לפי שלא גזרו בהם כי התורה הפקירה את זרע הגויים (לבוש). ויש אומרים שגם באחות אביו מן האב יש להחמיר (ב"ח, ש"ך סק"ד) ויש מחמירים לדעה זו גם באחות אמו מן האב, ואין היתר אלא בקרובי אישות מן האב כמו אשת אחיו מאביו ואחות אשתו מן האב (הגר"א) ויש להחמיר כדעה זו (ש"ך שם).

ודעה זו חולקת על הרמב"ם וסוברת שקרובים מצד האב והאם כיון שיש צד אם אסורה, ובכל אלו אין חילוק בין היתה הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה ובין הורתו ולידתו שלא בקדושה (הגר"א) וכן אם אחד הורתו ולידתו בקדושה (טור ובית יוסף).

(קמג) לא אחותו וכו'. וכן בת אשתו ובת בתה ואם אשתו ואם אמה ואחות אשתו מן האם (הגר"א וחזון איש י"ד סימן קנח סק"א).

(קמד) שנשאה אחיו מאמו אחר שנתגירה. שיש לה בה קידושין ואסורה מדרבנן משום אשת אח מן האם (לבוש).

(קמה) הרי זה מותרת לו. שהרי מעולם לא היה לאחיו בה קדושין כיון שנשאה בגיותו ולא נקראת אשת אחיו (ש"ך סק"ה).

(קמו) שני אחים תאומים וכו' חייבים משום אשת אח. ומשמע שאם אינם תאומים אינם חייבים (לבוש, ש"ך סק"ו) ויש אומרים שאפילו אינם תאומים כיון שלידת הראשון בקדושה והשני הורתו ולידתו בקדושה, חייבים, ומדברי המחבר אין משמעות כלל, ולא כתב תאומים אלא לחדש שאפילו בתאומים שהם ודאי מאב אחד אין חולצים ואין מיבמים, כי התורה הפקירה זרע הגוי שאינו נחשב בנו, וכל שכן כשאינם תאומים שלא ידוע האם הם מאב אחד (דגול מרובה, אות ברית סק"ב).

(קמז) אבל לא חולצין. כי מהתורה אינם אחים אלא מהאם ולא מהאב, ואפילו שהם תאומים הרי נזרעו שלא בקדושה ואין כאן אבות, ולעניין חליצה ויבום צריך שיהיו אחים מהאב. אבל אם היתה הורתן ולידתן בקדושה הרי הם כישראל גמור לכל דבר (טור, ש"ך סק"ז).

(קמח) הנושא. בין ישראל ובין גר (לבוש).

(קמט) ובתה. או בת בתה (מגיד משנה פ"ד מאיסורי ביאה הט"ו וכן הוא בטור).

שלחן ערוך

טו

(קנ) או שתי אחיות מן האם, יושב (קנא) עם אחת מהן (קנב) ומגרש (קנב) השניה. ו נשא גירת, ומתה, מתר לשא אמה או בתה, (קנד) שלא גזרו אלא בחייה. ז מתר לאדם לשא שתי אחיות גירות מן האב, (קנה) שלא גזרו בשאר האב. ח (קנו) השניות, כלן, לא גזרו עליהם בגרים. לפיכך מתר הגר לשא אם אמו. ונושא אדם גירת (קנז) ואם אמה, (קנח) או בת בת בתה, וכן בשאר השניות. ט (קנט) גר שנתגר ואשתו עמו, (קס) צריכים לפרש זה מזה (קסא) ג' חדשים, (קסב) להבחין בין זרע שנוצר בקדשה לזרע שנוצר שלא בקדשה. ואם אינו נזכה לקימה, אין לריכה גט כלל וכלל מננו (קסג) כלל גט (נ"י פ' טז' ע"ז על סנטסה). י וילענין עדות,

~~~ דעה ברורה ~~~

(קנ) או שתי אחיות. גירות (ש"ך סק"ח).
(קנא) עם אחת מהן. ומשמע אם איזה מהן שירצה (וכן כתב ביד רמ"ה סנהדרין נח) ויש אומרים שדוקא עם הראשונה (כנסת הגדולה בשם ריא"ז ויחידושי הר"ן ורבינו יונה סנהדרין נח, והסכים כן החזון איש י"ד סימן קנח סק"ג).
(קנב) ומגרש השניה. בגט, שהרי הקידושין תפסו לו בה, שאינם קרובות, כי כל גירות כקטנה שנולדה (לבוש, ש"ך סק"ט).

(קנב) השניה. ואפילו היה נשוי להם כשהיה גוי (סנהדרין שם) כי גוי אינו נושא אשה אלא גר עמה והאיסור אשה ובתה או שתי אחיות לא נאמר אלא שאסור להינשא להם, אם כן רק עכשיו לאחר שנתגייר נחשב כנישא להם ומתחיל האיסור, ולכן מוציאים אפילו בדיעבד (חדרי דעה). וכן זה בגירות ובתה או שתי אחיות מן האם אבל אחיות גירות מהאב נושא ואפילו לכתחילה שהרי לא נאסר בשאר האב (ש"ך סק"ח).

(קנד) שלא גזרו אלא בחייהם. כי כבר לא כל כך יבואו לטעות ולהתיר כן בישראל כיון שאינו נשוי להם יחד (לבוש) ועוד כיון שגם בחיים אין אלא גזירה, ולאחר מיתה גם בישראל אין איסור כרת, לא גזרו. ויש פוסקים שאפילו לאחר מיתה אסור. ויש להחמיר (ש"ך סק"י) ובדיעבד אם כבר נשא אין להחמיר (מהרש"ם).

(קנה) שלא גזרו בשאר האב. וכמבואר בסעיף א.
(קנו) השניות. ומבואר באבן העזר סימן טו מי אסורה מהתורה ומי הם השניות מדרבנן.
(קנז) ואם אם אמה. כך צריך לומר, אבל אם אמה אסורה מהתורה שהיא אם חמותו (ש"ך סק"ב) והלבוש גרס אם אמה, וצריך עיון.

(קנח) או בת בת בתה. והלבוש הגיה או בת בתה. והוא טעות, כי בת בתה אסורה מהתורה כמו שכתוב את בת בתה ואת בת בנה לא תקח (ש"ך סק"ב).

(קנט) גר שנתגייר ואשתו עמו. וכן גירות שהיתה נשואה לנכרי ונתגיירה רק היא לבדה ונשאת (אות ברית סק"ג שכן הוא באבן העזר סימן יג סעיף ה).

(קס) צריכים לפרוש. ואם היא זקנה אין צריך הפרשה מבעלה (דגול מרובה) ויש אומרים שצריכה הפרשה מבעלה (אות ברית סק"ג). ואם נתגיירה היא לבדה ונשאת לאחר יש להסתפק (דגול מרובה). ואם הגירות והמשוחררת לא נישאו עדיין יכולות להינשא מיד ואינם צריכות להמתין שלשה חודשים אחר הגיור ואפילו אינם זקנות (אות ברית).

(קסא) שלשה חדשים. ואחר כך מחזירה מיד ואין צריכה שבעה נקיים אלא אם פרסה נדה בינתיים. אבל צריכה חופה וקידושין כדת יהודית, ולענין כתובתה עיין אבן העזר סוף סימן ס"ז (דגול מרובה).

(קסב) להבחין וכו'. ולכן אם אשתו כבר מעוברת מלפני שהתגיירה אין צריך לפרוש (משנה למלך גירושין פ"ט בשם מהר"א רוחאניס, ודבר משה ח"א א"ב סימן ח).

(קסג) בלא גט. שהרי קידושין גוי אינם קידושין, ועוד שהרי כל אחד מהם כקטן שנולד, והוא אינו בעלה והיא אינה אשתו ואנשים אחרים הם (לבוש).

שלחן ערוך

אָפּלוּ אַחים מִן הָאָם (קסד) מְעִידִים זֶה לָזֶה; דָּגֵר שְׁנֵת־גֵּיר, (קסה) כְּקָטָן שְׁנוּלֵד דְּמִי. יֵאָ לְעֵינֵי דִין, גֵּר כְּשֶׁר לָדוֹן (קסו) דִּינֵי מְמוֹנוֹת, וְהוּא שְׁתֵּהָא (קסז) אָמוּ (קסח) מִיִּשְׂרָאֵל. אָבֵל אִם אֵין אָמוּ מִיִּשְׂרָאֵל, (קסט) פֶּסוּל לָדוֹן אֶת יִשְׂרָאֵל, (קע) אָבֵל לְחַבְרוֹ גֵּר דָּן. (קעא) וְלַחֲלִיצָה, פֶּסוּל, אָפּלוּ לְחִלְצַת גֵּרִים, (קעב) עַד שֶׁיְהֵא אָבִיו וְאָמוּ מִיִּשְׂרָאֵל.

דעה ברורה

(קסד) מעידים זה לזה. ולא חוששים שיבואו להחליף בישראל שהרי אין מקבלים עדות אלא בבית דין וסתם בית דין בקיאים בדבר (לבוש, ש"ך סק"ג) ואם היתה הורתן שלא בקדושה וליתן בקדושה פסולים מהתורה (ש"ך ח"מ סימן לג סק"ז).

(קסה) קטן שנולד דמי. וכל המאנה את הגר בין בממון כמו שלוחצו ואונוהו בין בדברים עובר בשלשה לאוין. ואם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך. היה גר ובא ללמוד תורה לא יאמר לו פה שאכל נבלות וטרפות יבוא וילמד תורה שניתנה מפי הגבורה (רמב"ם מכירה סוף פ"ד). ואמרו חז"ל (במדבר רבה פ"ד, טו) גר המתגייר ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול.

(קסו) דיני ממונות. אפילו על ידי כפיה (לבוש, ש"ך סקט"ו).

(קסז) אמו. או אביו (ש"ך, ושכן דעת הרמ"א חושן משפט סימן רס סעיף ז) וכשאמו מישראל דן אפילו אביו גוי

(רעק"א בחר"מ סימן ז).

(קסח) מישראל. אבל דיני נפשות אינו דן אפילו היתה אמו מישראל (ראשון לציון).

(קסט) פסול לדון את ישראל. אפילו דיני ממונות על ידי כפיה שהרי כתוב (דברים יז, טו) שום תשים עליך מלך מקרב אחיך, ולא מהגר, אבל אם קבלוהו עליהם כשר לדון אותם, שהרי מהפסוק שום תשים משמע שהאיסור רק שימה על ידי כפיה (לבוש, ש"ך סקט"ו). וכן אין מעמידים מלך וכל שררות שבישראל ואפילו ממונה על אמת המים שמחלקים ממנה לשדות ואין צריך לומר דין או נשיא ואפילו אחר כמה דורות מקהל גרים עד שתהיה אמו מישראל (רמב"ם מלכים פ"ד ה"ה והביאו רעק"א) ויש אומרים שאפילו בן הגיורת שהורתו וליתו בקדושה ואביו ישראל כשר להיות מלך ישראל וכל שכן שאר שררות, ודווקא הגר עצמו פסול למלכות ישראל (כסף משנה הלכות מלכים, בית הלל סק"א).

(קע) אבל לחבירו גר דן. בכפיה ואפילו אין אמו מישראל, כי שום תשים עליך כתוב, אבל לא על גר (לבוש) ומשמע שכל גר יכול לדון כל גר אחר, אך יש אומרים שגר שהיתה הורתו וליתו בקדושה אין גר חבירו יכול לדונו כי אם כשאמו מישראל (אזת ברית סק"ד מתוספות יבמות קב ז"ה ולענין).

(קעא) ולחליצה. להיות דין לחליצה (ש"ך סקט"ז). ואם גר כשר להצטרף לחמשה נחלקו הפוסקים

(עיין תשובת נחלה ליהושע סימן כז).

(קעב) עד שיהא אביו ואמו מישראל. שהרי כתוב (דברים כה, י) ונקרא שמו בישראל בית חלוצי הנעל, ובישראל משמע אביו ואמו מישראל (לבוש). ויש אומרים שאם אביו מישראל כשר (ש"ך

מאבן העזר סימן קסט סעיף ב).

ואלה יעמדו על הברכה שנדבו מהונם להדפסת הדעה ברורה

סימן טוב ומזל טוב למחותנים החשובים ידידינו הרה"ג ר' אריה זילבר שליט"א לרגל נישואי בנו החתן הבחור החשוב שלום נ"ו עב"ג הכלה תחי' בת ידידינו הרה"ג ר' יוסף בוימגארטען שליט"א	ידידינו הרה"ג ר' אליעזר הכהן קאהן שליט"א מחשובי הלומדים פה עיה"ק ים לרגל היכנס בנו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה ומשפע מצות תפילין ברכת מזל טוב לידידינו הדיין הרב הגאון רבי נפתלי מושקוביץ שליט"א מו"צ עיה"ק לרגל הכנס בנו הניק וחכים נ"ו בעול תורה ומצוות
יעקב מנצר ביטוחים 02-5370030 לעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' מנחם יהודה בן הרה"ר אלעזר חיים ז"ל ואמו מרת פניה בת הרה"ר יעקב ע"ה הונצח על ידי ידידינו בנם הרה"ח ר' יעקב מנצר שליט"א	לשאלות הלכתיות - הערות - תרומות - הנצחות - לקבלת הדעה ברורה בדוא"ל : asher6321@gmail.com דוא"ל ים. 417 חשבון 168880 פלאפון 0533127341 כל הזכויות שמורות